

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.VII.30.301/2020/14.

A tanács tagjai: Dr. Vezekényi Ursula a tanács elnöke

Dr. Osztovits András előadó bíró

Dr. Tibold Ágnes bíró

Az I. rendű felperes: ...

A II. rendű felperes: ...

Az I-II. rendű felperések képviselője: dr. Ravasz László ügyvéd

Az I. rendű alperes: ...

Az I. rendű alperes képviselője: Törös Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Törös Judit ügyvéd)

A II. rendű alperes: ...

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: az I-II. rendű felperések

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma: Debreceni
Ítéltábla Pf.II.20.579/2019/13. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának száma: Egri Törvényszék
27.P.20.233/2018/36. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Egyetemlegesen kötelezi az I. rendű és a II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az I. rendű alperesnek 25.400 (huszonötezer-négyszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak – felhívásra – 2.750.000 (kétfmillió-hétszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] 2005. július 18-án a felperesek mint adósok az I. rendű alperes jogelődjével deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek. A kölcsönszerződés alapján a hitelező az adósok részére 133.717 CHF összegű, legfeljebb 19.400.000 Ft-nak megfelelő CHF devizanemben nyilvántartott kölcsön folyósított. A szerződés I.9. pontja rögzítette: „A kölcsön kockázatával kapcsolatban az adós kijelenti, hogy az erre vonatkozó hitelező által részére nyújtott részletes tájékoztatást megértette, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őt terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomása van különösen azon árfolyamkockázatról, hogy az előfinanszírozási időszak és a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Jelen szerződés aláírásával adós tudomásul veszi, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Kijelenti továbbá, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tette és a kockázatot fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelően mérlegelve vállalta, a bankkal szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesít.”

[2] 2006. október 5-én a felperesek az I. rendű alperessel ingatlan felújítás céljából deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek, amely alapján az I. rendű alperes jogelődje 52.371 CHF, legfeljebb 8.075.000 Ft-nak megfelelő CHF devizanemben nyilvántartott kölcsönt nyújtott az adósoknak. A szerződés I.9. pontja rögzítette: „A kölcsön kockázatával kapcsolatban az adós kijelenti, hogy az erre vonatkozó hitelező által részére nyújtott részletes tájékoztatást megértette, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őt terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomása van különösen azon árfolyamkockázatról, hogy az

előfinanszírozási időszak és a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Jelen szerződés aláírásával adós tudomásul veszi, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Kijelenti továbbá, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tette és a kockázatot fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelően mérlegelve vállalta, a bankkal szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesít.”

A felperesek keresete és az alperesek ellenkérelme

[3] A felperesek módosított keresetükben elsődlegesen a perbeli kölcsönszerződések lehetetlenülésének megállapítását kérték a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 277. § (1) bekezdés c) pontja és 312. § (3) bekezdése alapján. Másodlagosan annak megállapítását, hogy az I. rendű alperes nem az rPtk. 277. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltaknak megfelelően teljesített, ezért a felpereseknek a szerződésszegésből eredően kártérítési igényük van az I. rendű alperessel szemben. Harmadlagosan az rPtk. 277. § (5) bekezdésének megsértésére hivatkozással annak megállapítását kérték, hogy szerződésből eredő kötelezettségét az I. rendű alperes jogelődje megszegte, ezért az rPtk. 318. § (1) bekezdése, 339. § (1) bekezdése és 355. § (1) bekezdése alapján a felperesek kártérítésre jogosultak. A felperesek kereseti kérelmeik alátámasztásaként többek között arra hivatkoztak, hogy az árfolyamkockázat és a kamatkockázat tekintetében nyújtott tájékoztatás elégtelen volt, ezért e rendelkezés az rPtk. 209. § (1) bekezdése, 209/A. § (2) bekezdése, valamint a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (6) és (7) bekezdése alapján tisztességtelen.

[4] Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. A II. rendű alperes érdemi nyilatkozatot nem tett.

Az első- és a másodfokú határozat

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint a bíróságnak a perbeli árfolyamkockázatról adott tájékoztatást az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül kellett vizsgálnia. Az átlagos fogyasztótól elvárható, hogy a szerződést átolvassa, szükség esetén az ügyintézőhöz kérdést intézzon, a szerződés lényegéről tájékozódjon. Az elsőfokú bíróság szerint a szerződések 9. pontja egyértelmű tájékoztatást tartalmazott arról, hogy a törlesztőrészek emelkedhetnek, kifejezetten rögzítést nyert a szerződésben, hogy a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása esetén a törlesztőrészek forintban fizetendő értéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Ugyanebben a pontban szerepel továbbá az a tájékoztatás is, amely szerint az árfolyamváltozásból eredő kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben az adósok, azaz a

felperesek viselik. Ez a tájékoztatás, figyelemmel az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) a C-51/17. számú ítéletében megfogalmazott szempontjaira is, a jogszabályi követelményeknek megfelelt, az nem tisztességtelen.

[6] Az I-II. rendű felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel azt állapította meg: az I. rendű alperes jogelődje a devizaalapú kölcsönszerződés kockázataival kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó kötelezettségének eleget tett. Az I. rendű alperesnek nem kellett már a hitelbírálatkor, azaz még a szerződéskötést megelőzően a teljes futamidőt a vizsgálat tárgyává tennie abból a szempontból, hogy várhatóan a későbbiekben a felperes teljesíteni tudja-e majd a szerződést. Ez fogalmilag kizárt, mivel a pénzügyi intézet a felperes jövőbeni személyi változásaival nem tud számolni. Ugyanúgy nem láthatók előre hosszú távon azok a folyamatok sem, amelyek a devizaalapú kölcsönök forintosított törlesztőrészleteinek mértékét befolyásolták. A másodfokú bíróság szerint az árfolyamkockázatról való tájékoztatásnak arra kell kiterjednie, hogy az alapján az adós tájékozott és megalapozott döntést tudjon hozni. Ennek a feltételnek az I. rendű alperes jogelődjének tájékoztatása megfelelt, hiszen annak figyelembe vételével előre látható volt annak elvi, sőt gyakorlati lehetősége is, hogy a forintban fizetendő törlesztőrészletek akár korlátlan mértékben emelkedhetnek.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[7] Az I-II. rendű felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, és elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a keresetüknek helytadó döntés meghozatalát, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását, harmadlagosan az első- és másodfokú ítéletnek a perköltségre vonatkozó részét megváltoztató határozat meghozatalát kérték.

[8] Arra hivatkoztak, hogy a jogerős ítélet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 206. § (1) bekezdésébe, az Alaptörvény 28. cikk (1) bekezdésébe, a 93/13/EGK irányelvbe és az rPtk. 209. § (1) bekezdésébe, 209/A. § (2) bekezdésébe ütközik, mivel az eljáró bíróságok nem vették figyelembe az árfolyam- és kamatkockázatról való tájékoztatás tisztességtelenségének minden vonatkozó szempontját. E körben arra hivatkoztak, hogy az I. rendű alperesnek a vonatkozó PSZÁF ajánlás és rHpt. rendelkezések alapján az írásbeli kockázatfeltáró nyilatkozatban arról is tájékoztatnia kellett volna a felpereseket mint fogyasztókat, hogy a deviza alapú terméknek az átlagfogyasztó számára kezelhetetlen kockázata van. Ezt a kockázatviselő képességet a kockázatfeltáró nyilatkozatban feltárt kockázatok figyelembe vételével minden egyes fogyasztónál egyedileg is vizsgálni kellett volna annak érdekében, hogy megállapítható legyen, ha a fogyasztó jövedelmi és vagyoni viszonyai alapján nem képes ezen kockázatok kezelésére, akkor a bank kölcsönt sem nyújthatott volna számára. Minden egyes fogyasztónak más és más a kockázatviselő képessége, ezért a blanketta kockázatfeltáró nyilatkozat nem tekinthető tisztességesnek a hivatkozott irányelv, az rHpt. és a PSZÁF ajánlás alapján.

[9] Ebből következik, hogy a bíróságok a tisztességes eljáráshoz való jogot sértik, ha az egyedi kockázatviselő képességet semmilyen formában nem vizsgáló blanketta

kockázatfeltáró nyilatkozat alapján minden, a bank által kötött összes szerződés tekintetében bírálják el azt, hogy a banknak a tájékoztatása tisztességes-e a devizaalapú kölcsön kockázatai tekintetében. Hivatkoztak arra is, hogy az I. rendű alperes ügyintézője két különböző kölcsön típust mutatott be azzal, hogy mindkettő alkalmas a szerződési cél megvalósítására. Az I. rendű alperesnek ezen magatartása miatt a felperesek joggal hihették azt, hogy a devizaalapú kölcsön alkalmas a szerződési céljaik megvalósítására, így nem is tudták felmérni azt, hogy a devizaalapú kölcsön objektív kockázatai miatt az milyen hatással lesz a gazdasági helyzetükre. E körben hivatkoztak az EUB C-186/17. számú, C-81/19. számú és C-51/17. számú ítéletben kifejtettekkel azzal, hogy a perbeli nyújtott tájékoztatás ezeknek a szempontoknak nem felel meg. A banknak az EUB által kidolgozott elvek alapján olyan tájékoztatást kellett volna adni, amely kifejezetten felhívja az adósok figyelmét arra, hogy előre nem prognosztizálható mértékű, de a devizaalapú kölcsönök objektív árfolyam- és kamatkockázata miatt olyan fokú törlesztőrészlet emelkedés is bekövetkezhet a futamidő alatt, hogy emiatt esetleg nem lesznek képesek az adósok eleget tenni pénzügyi kötelezettségeiknek a pénznem súlyos leértékelődése esetén vagy akár a megélhetésük is veszélybe kerülhet.

[10] E körben hivatkoztak az rHpt. 77-78. §-ára is, amely értelmében az ügyféli eladósodás maximális mértéke nem haladhatja meg az adósok vagyoni és jövedelmi viszonyait figyelembe vevő kockázatviselő képességét. Álláspontjuk szerint a hitelbírálat során azzal kerültek megtevésre, hogy az I. rendű alperes az általa ismert kockázatokkal nem vette figyelembe, nem tájékoztatta őket arról, hogy a hitelbírálatot az aktuális árfolyamon végezte el, így tévesen tájékoztatta arról, hogy a futamidő alatt képesek lesznek-e a felvételi jövedelmi és vagyoni viszonyait figyelembe véve törleszteni a kölcsön tartozását. Erre figyelemmel joggal feltételezhették a felperesek, hogy az árfolyam- és kamatkockázat nem valós, illetve korlátozott.

[11] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

[12] Az I-II. rendű felperesek az 5., 10., 11., 12. sorszámú beadványaikban a felülvizsgálati kérelmükben előadott érveik körében ismételten hivatkoztak az EUB gyakorlatára, valamint a magyar bíróságok vonatkozó joggyakorlatára is.

A Kúria döntése és jogi indokai

[13] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. Megállapította, hogy az a hivatkozott indokok alapján nem jogszabálysértő.

[14] A Kúriának a felülvizsgálati eljárásban abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás egyrészt megfelelt-e a jogszabályoknak és emiatt a megkötött szerződések semmisek-e, illetve az adott tájékoztatás megfelel-e a tisztességes tájékoztatással szemben felállított követelményeknek.

[15] Az adott ügyben a felperesek azt állították, hogy az I. r. alperes megsértette az rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettségét, mivel az adósokkal nem írtak alá kockázat feltáró nyilatkozatot. A Kúria joggyakorlata értelmében a kölcsönszerződésbe foglalt, annak jól elkülönülő külön részben, ezt a címet viselő pont esetén önmagában az, hogy nem külön okiratba, hanem a szerződésben szerepel a kockázatfeltáró nyilatkozat az rHpt. hivatkozott rendelkezésének megsértését nem jelenti, de ha a hivatkozott törvényi rendelkezés megsértésre kerülne, az sem eredményezné a szerződés semmisségét figyelemmel a mindenkire kötelező 6/2013. PJE határozat 3. pontjában kifejtettekre.

[16] Az rHpt.-nek a szerződések megkötésekor hatályos 77-78. §-a nem ír elő az eladósodás maximális mértékére irányadó szabályokat, így azokat az I. r. alperes nem sértette meg, a PSZÁF ajánlásban írtak esetleges megsértése jelen eljárásban nem volt vizsgálható, figyelemmel, hogy a felülvizsgálati eljárásban kizárólag az vizsgálható, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő-e, ugyanakkor a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény szerint a PSZÁF ajánlása jogszabálynak nem tekinthető. A hitelbírálati eljárás során elkövetett esetleges jogszabálysértések a szerződés érvénytelenségét nem eredményezhetik, így a felülvizsgálati kérelemben e körben kifejtettek nem voltak érdemben vizsgálandók.

[17] A felperesek azt is állították, hogy az I. rendű alperes által az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatások nem feleltek meg a tisztességes tájékoztatás tekintetében az EUB által felállított követelményeknek. E körben a Kúriának – figyelemmel a felülvizsgálati kérelem tartalmára – abból kellett kiindulnia, hogy az I. r. alperes a tájékoztatást nemcsak a kölcsönszerződések 9. pontjában nyújtotta, hanem az „Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól” szóló két és fél oldalas összeállításban is. Az ebben írtak figyelembe vehetők függetlenül attól, hogy az adósok azt nem írták alá, hiszen az EUB joggyakorlata szerint a reklámanyagokban írtak is figyelembe veendő. Ebben a pénzügyi intézmény igen részletes tájékoztatást nyújtott a deviza alapú szerződések kapcsán felmerülő kockázatokról, az árfolyamkülönbözetről, a kamatváltozás lehetőségéről, arról, hogy a forint illetve a deviza kölcsönnek mik az előnyei, hátrányai, rövid illetve hosszú távú hitelezés esetén milyen hatásokkal kell számolni deviza hitelek esetén. A Kúria úgy ítélte, hogy a nyújtott tájékoztatás a tisztességes tájékoztatással szemben a Kúria vonatkozó jogegységi határozataiban, illetve az EUB határozataiban írt követelményrendszernek megfelelő. Olyan következtetésre jutni, hogy az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatást egyediesíteni kellett volna sem a Kúria, sem az EUB gyakorlatában nem jelenik meg és az sem, hogy a deviza alapú hitelezés objektíven előreláthatóan alkalmatlan szerződéses konstrukció volt.

[18] A Kúria a felperesek nem bizonyított állításának tartja, hogy a pénzügyi intézményeknek, ill. az I. rendű alperesnek tudnia kellett figyelemmel a „kamatparitás” elvére, hogy a forint árfolyama jelentős gyengülése várható. Ezzel ellentétes megállapításról tud a Kúria, amely a 6/2013. PJE határozatban kifejtésre is került. Az pedig a konkrét ügyben rendelkezésre álló tájékoztatás alapján megállapítható, hogy az árfolyamkockázat reálisan, akár jelentős mértékben bekövetkező kockázatáról a felperesek tájékoztatást kaptak.

[19] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben úgy nyilatkoztak, hogy a szerződésszegés, a lehetetlenülés, a kártérítés körében a per korábbi szakaszában előadottakat fenntartják. Ezek a kérdések a felülvizsgálati eljárásban nem voltak vizsgálhatók, mert a felülvizsgálati kérelem akkor felel meg az rPp. 272. § (2) bekezdésében, illetve az azt értelmező 1/2016. (II. 15.) PK

véleményben írtaknak, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját a fél kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Mindezek bármelyikének hiánya a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasítását eredményezi. A felperesek által e körben előadottak nem felelnek meg a fenti írtaknak, mert e körben megsértett jogszabályhelyként kizárólag az rPp. 206. §-át jelölték meg, de ennek indokát nem adták elő. A per korábbi szakaszában előadottak fenntartása nem vehető érdemben figyelembe hiszen a felülvizsgálati eljárás tárgya a jogerős ítélet, az, hogy az miért jogszabálysértő, ezekben a beadványokban pedig értelemszerűen ilyen megállapítások nem lehetnek.

[20] A perben eljáró bíróságok nem sértették meg az Itv. 39. § rendelkezéseit, amikor nem a meg nem határozható pertárgy érték figyelembe vételével állapították meg az illetékfizetési kötelezettséget.

[21] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[22] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban pervesztes felpereseket az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az I. rendű alperes – figyelemmel a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseire, az ügyvédi tevékenységgel arányban álló – felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

[23] A felperesek az illetékfeljegyzési joguk folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 15. §-a alapján kötelesek az államnak – felhívásra – megfizetni.

[24] A Kúria a döntését tárgyaláson hozta meg.

Budapest, 2021. február 9.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. előadó bíró, Dr. Tibold Ágnes sk. bíró

A kiadmány hitelül:

Kúria
VII.Gfv.30.301/2020/14/2

8

/Seres Józsefné/

tisztviselő